

Danmarks Evalueringsinstitut har for nylig offentliggjort rapporten *Karaktergivning i gymnasiet – en undersøgelse af, hvordan lærere giver karakterer, og hvordan karakterer påvirker elevernes tilgang til læring*. Vi sender hermed den trykte udgave af rapporten.

I rapporten beskriver vi, hvordan lærerne griber den interne karaktergivning på de treårige gymnasiale uddannelser, stx, htx og hhx, an og hvilken betydning lærere og elever oplever, at karaktergivning har for elevernes tilgang til læring.

Jeg håber, at rapporten kan understøtte lærere og ledelser på gymnasierne i at videreudvikle den eksisterende praksis og kultur med hensyn til karakterer på en måde, der både understøtter ensartetheden og kvaliteten i de karakterer, der gives, og elevernes læring. Samtidig håber jeg også, at rapporten kan være med til at kvalificere og nuancere den tilbagevendende debat om karakterer i gymnasiet.

Rapporten blev offentliggjort den 13. juni 2016 på EVA's hjemmeside www.eva.dk

Venlig hilsen

Camilla Hutter
Områdechef

T +45 3525 4739
E chu@eva.dk

Dato
22.06.2016

Ref.
chu

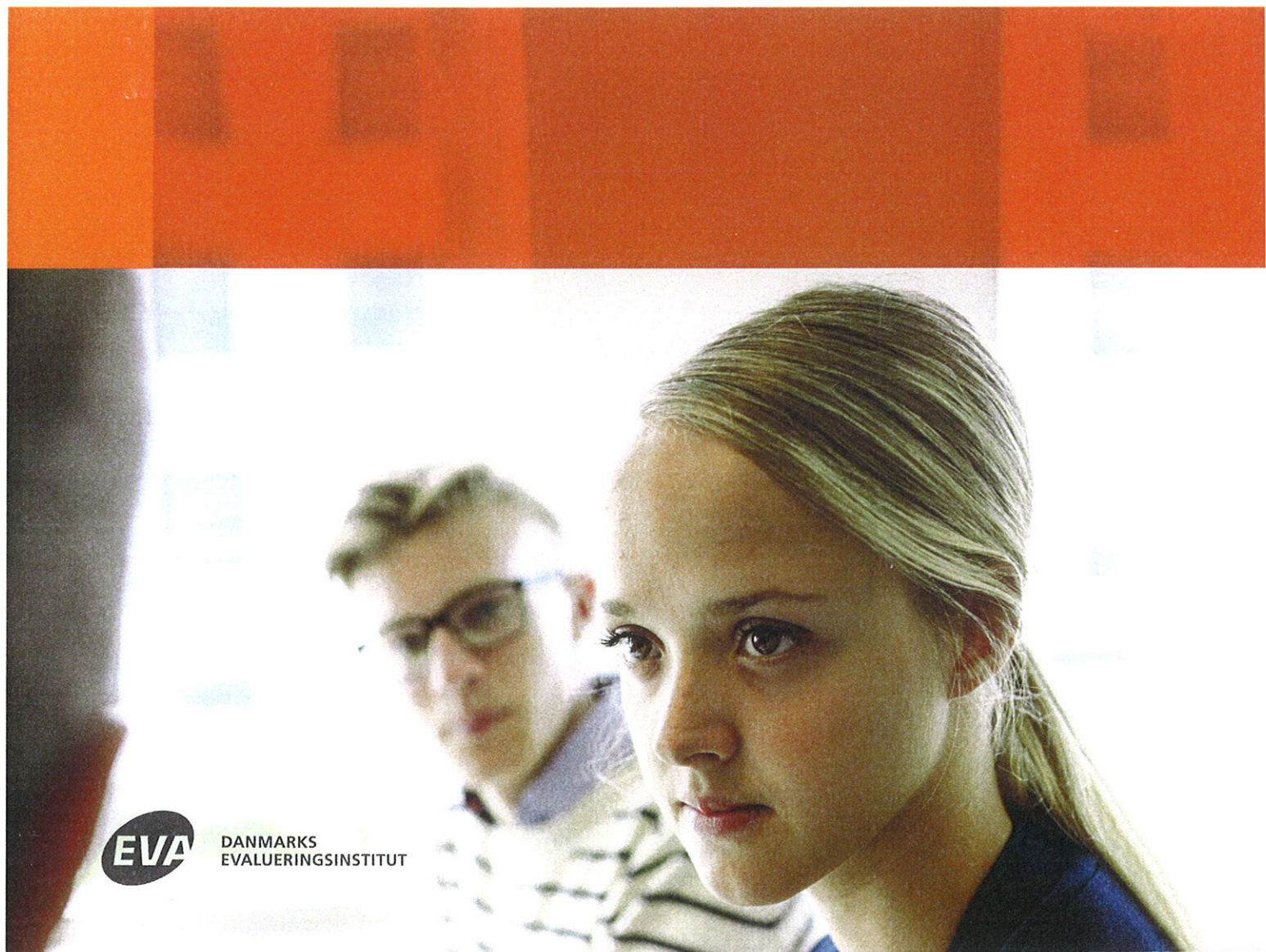
Projekt-nr.
1152202

Sags-nr.
2015-208

Side
1/1

Karaktergivning i gymnasiet

En undersøgelse af, hvordan lærere giver karakterer,
og hvordan karakterer påvirker eleveres tilgang til læring

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

Karaktergivning i gymnasiet

En undersøgelse af, hvordan lærere giver karakterer,
og hvordan karakterer påvirker elevers tilgang til læring

2016

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

Karaktergivning i gymnasiet

© 2016 Danmarks Evalueringsinstitut
Trykt hos Rosendahls

Eftertryk med kildeangivelse er tilladt

Bestilles hos:
Alle boghandlere

40,- kr. inkl. moms
ISBN 978-87-7958-935-3
Foto: Polfoto

Indhold

Forord	7
1 Resumé	9
1.1 Relevans, faglig kontekst og målgruppe	9
1.2 Resultater	10
1.3 EVA's anbefalinger til at styrke læringskulturen i et gymnasium med karakterer	13
1.4 Om datagrundlaget	15
2 Indledning	17
2.1 Undersøgelsesspørgsmål	18
2.2 Baggrund, relevans og afgrænsning	19
2.2.1 Afgrænsning	20
2.3 Undersøgelsens design og organisering	21
2.3.1 Analysedesign	21
2.3.2 Datagrundlag	22
2.3.3 Projektgruppe	23
2.3.4 Ekspertgruppe	23
2.4 Rapportens opbygning	24
3 De formelle rammer og regler	25
3.1 Kriteriebaseret karaktergivning med absolut skala	25
3.2 Krav om standpunktskarakterer og årskarakterer	26
3.3 Metodefrihed i forbindelse med den løbende interne evaluering	28
3.4 Fra indholdsstyring til målstyring og kompetenceorientering	28
4 Undersøgelsens grundlag og begreber	29
4.1 Summativ og formativ evaluering af læring	29

4.1.1	Læreren som vejleder og bedømmer	30
4.1.2	Karakterernes validitet og reliabilitet	30
4.2	Lærernes karaktergivning	31
4.2.1	Tre typer af karaktergivning	31
4.2.2	Karaktergivning som beregning eller vurdering af målopfyldelse	32
4.3	Bedømmelse, feedback og elevernes læring	33
4.3.1	Bedømmelse er et tveægget sværd	33
4.3.2	Fixed eller growth mindset	34
4.3.3	Lærings- eller præstationsorientering	35
4.3.4	Feedbackens betydning for elevernes læring	36
5	Karakterers funktioner	37
5.1	Når elever bruger karakterer som pejlemærke	37
5.2	Karakterer som pejlemærke for læreren	37
5.2.1	Forskelle mellem årskarakterer og prøvekarakterer kan give anledning til refleksion	38
5.3	Ledelsens brug af karakterer	38
5.3.1	Karakterer giver et billede af de enkelte elever, klasser og fag	39
5.3.2	Karakterer som kvalitetsindikator for skolen samlet set	40
5.4	Karakterernes mange funktioner kan sætte lærerne i et krydspres	41
6	Lærernes karaktergivning	43
6.1	Sådan bliver karakterer til	43
6.2	Fra faglige mål til konkrete bedømmelseskriterier	44
6.2.1	Rammerne for karaktergivning efterlader et fortolkningsrum	44
6.2.2	Fokus på læring, men arbejdsindsats spiller ind	46
6.2.3	Større fortolkningsrum i nogle fag end i andre	47
6.2.4	Forskelligt fokus i forbindelse med vurdering af mundtligt og skriftligt niveau	48
6.3	Rationaler bag karaktergivningen varierer over tid	48
6.3.1	Lærerne inddrager også hensyn til elevernes læring i deres karaktergivning	48
6.3.2	Skal årskarakterer matche prøvekarakterer?	50
6.4	Bedømmelsesgrundlag	53
6.4.1	Hvad er et retvisende bedømmelsesgrundlag?	53
6.4.2	Lærernes arbejde med at sikre sig et tilstrækkeligt bedømmelsesgrundlag	54
6.4.3	Variation i lærernes behov for at dokumentere mundtlige præstationer	57
6.4.4	Utilstrækkeligt kendskab til eleverne ved første standpunktskarakter	58

7	Karaktergivning er primært en individuel praksis	61
7.1	Karaktergivning som individuel praksis	61
7.1.2	Hvorfor drøftes karakterer sjældent?	62
7.1.3	Individuel praksis muliggør uens praksis	65
7.1.4	Særligt nye lærere savner at arbejde med deres karaktergivningspraksis	69
7.2	Understøt lærerne i deres karaktergivning	71
7.2.1	Opmærksomhedspunkter med hensyn til arbejdet med karaktergivningspraksis	72
8	Karakterers indflydelse på læringskulturen	75
8.1	Eleverne har forskellige tilgange til karakterer	75
8.1.1	Interesseorienteret tilgang	75
8.1.2	Karakterorienteret tilgang	76
8.1.3	Karakterdistanceret tilgang	77
8.1.4	Forskydninger i elevtilgangene	79
8.2	Karakterer virker forskelligt på elevers motivation	80
8.2.1	Karakterspiraler	81
8.2.2	KaraktERMotivation hænger sammen med elevens egne forventninger	82
8.3	Karakterers betydning for elevernes tilgang til læring	83
8.3.1	Karakterer kan understøtte en målrettet og seriøs tilgang til skolegang	83
8.3.2	Karakterer kan skabe en cost-benefit-baseret tilgang til læring	84
8.3.3	Karakterer kan skabe præstationsstrategier frem for læringsstrategier	85
8.3.4	Snævert fokus på karaktermål går ud over bredere nysgerrighed	86
8.3.5	Karakterer spiller ind på den didaktiske kontrakt mellem lærer og elev	87
8.3.6	Karakterer tillægges uforholdsmæssig stor betydning af nogle elever	91
9	Sæt fokus på læringskulturen	93
9.1	Synlig bedømmelse	93
9.1.1	Karakterer bygger på tavs viden	94
9.1.2	Manglende synlighed kan give eleverne forkerte forståelser af, hvad de bedømmes på	95
9.1.3	Lærernes metoder til at synliggøre bedømmelsen af eleverne	96
9.1.4	Synlighed med hensyn til faglig bedømmelse kan være svær	99
9.1.5	Risiko for dilemma mellem synlig bedømmelse og kompleks læring	102
9.1.6	Opmærksomhedspunkter i arbejdet med synlig bedømmelse	103
9.2	Feedback	103
9.2.1	Forskellige feedbackrum	103
9.2.2	Karakterbunden feedback i forbindelse med standpunktskarakterer	104
9.2.3	Karaktervalgfri feedback	108
9.2.4	Karakterfri feedback	111

9.2.5	Opmærksomhedspunkter i forbindelse med feedback til eleverne	112
9.3	Et trygt og positivt læringsmiljø	113
9.3.1	Vær-sikker-kultur blandt elever	114
9.3.2	Lærerens dobbeltrolle som bedømmer og vejleder	115
9.3.3	Erfaringer med at skabe et læringsmiljø, hvor elever tør deltage	117
9.3.4	Karakterer – hvornår og hvordan?	119
9.3.5	Opmærksomhedspunkter i arbejdet med at skabe et trygt og positivt læringsmiljø	120
9.4	En styrket læringskultur i et gymnasium med karakterer	121

Appendiks

Appendiks A:	Metode	125
Appendiks B:	Litteraturliste	135

Forord

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) præsenterer i denne rapport resultaterne af en undersøgelse af karaktergivning i gymnasiet. Undersøgelsen bidrager med ny viden om, hvordan lærerne på de treårige gymnasiale uddannelser, stx, htx og hhx, griber opgaven med at give interne karakterer an. Undersøgelsen sætter desuden fokus på, hvilken betydning de interne karakterer har for elevernes tilgang til læring set fra både et lærer- og et elevperspektiv.

EVA har i tidligere rapporter belyst anvendelsen af karakterer i uddannelsessystemet og fundet, at de karakterer, som gives, afspejler de unges generelle studiekompetence.

Danske gymnasielærere er således gode til at give karakterer, men de kan blive endnu bedre.

Mit ønske er, at rapporten kan være med til at kvalificere og nuancere den tilbagevendende debat om karakterer i gymnasiet, der ofte bliver reduceret til et spørgsmål om at være for eller imod karakterer frem for en debat om, hvordan karakterer bruges hensigtsmæssigt.

Samtidig håber jeg, at rapporten kan understøtte lærere og ledelser på gymnasierne i at videreudvikle den eksisterende praksis og kultur med hensyn til karakterer på en måde, der på den ene side kan styrke kvaliteten af og ensartetheden i lærernes karaktergivning, og som på den anden side kan sikre, at karaktergivning understøtter elevernes læring.

God læselyst.

Mikkel Haarder
Direktør for EVA

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

Østbanegade 55, 3.
2100 København Ø

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk

Danmarks Evalueringsinstitut udforsker og udvikler kvaliteten af dagtilbud for børn, skoler og uddannelser. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

Læs mere om EVA på vores hjemmeside, www.eva.dk.
Her kan du også downloade alle EVA's udgivelser
– trykte eksemplarer kan bestilles via en boghandler.

ISBN: 978-87-7958-935-3

9 788779 589353 >